

Vybrané ukazatele odpadového hospodářství v oblasti zpětného odběru pneumatik za rok 2022

Vyhodnocení ročních zpráv za rok 2022

Problematika odpadních pneumatik je řešena od 1. ledna 2021 zákonem č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „zákon o VUŽ“), který se mimo jiné zabývá problematikou zpětného odběru pneumatik, a to v § 91 – § 100. Od platnosti zákona o VUŽ je již pevně stanoveno, že každý výrobce či dovozce plnicí buď individuálně nebo kolektivně musí mít jedno místo zpětného odběru v každé obci s rozšířenou působností a městském obvodě statutárních měst.

Zpětný odběr pneumatik není (s výjimkou obecného čl. 8a směrnice 2008/98/ES o odpadech, ve znění pozdějších směrnic) podrobněji regulován legislativou EU, jako je tomu např. u baterií či vozidel s ukončenou životností (autovraků). Z hlediska nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1013/2006, o přepravě odpadů, jsou pneumatiky na zeleném seznamu. Více informací naleznete na webových stránkách https://www.mzp.cz/cz/formulare_zeleny_seznam.

První a zatím jediná společnost ELT Management Company Czech Republic s.r.o. (dále jen „Elmta“) získala oprávnění k provozování kolektivního systému pro plnění zákonných povinností v oblasti pneumatik dne 15. dubna 2016. Od tohoto data mohou výrobci plnit své povinnosti stanovené pro zpětný odběr prostřednictvím kolektivního systému. Za ohlašovací rok 2022 tuto možnost využilo 214 výrobců.

Byl sledován průběh zpětného odběru pneumatik na základě dostupných dat od roku 2009 do ohlašovacího roku 2022. Z vyhodnocených dat lze konstatovat, že množství zpětného odběru pneumatik se od roku 2014 každoročně zvyšuje. V ohlášovaném roce 2022 byla úroveň zpětného odběru 83,6 % a oproti roku 2021 se zvýšila o 1,7 %. Lze konstatovat, že Česká republika jako celek plní míru zpětného odběru stanovenou zákonem a vyskytuje se jen málo společností, které této míry nedosáhnou, některé bohužel opakovaně. Novelou zákona o odpadech v roce 2018 byla zvýšena povinná míra zpětného odběru pneumatik ze současných 35 % na 65 % (platná od roku 2020) a zákon o VUŽ zvýšil míru zpětného odběru pneumatik pro rok 2021 na 70 %. Od roku 2022 je povinná míra zpětného odběru pneumatik stanovena na 80 %.

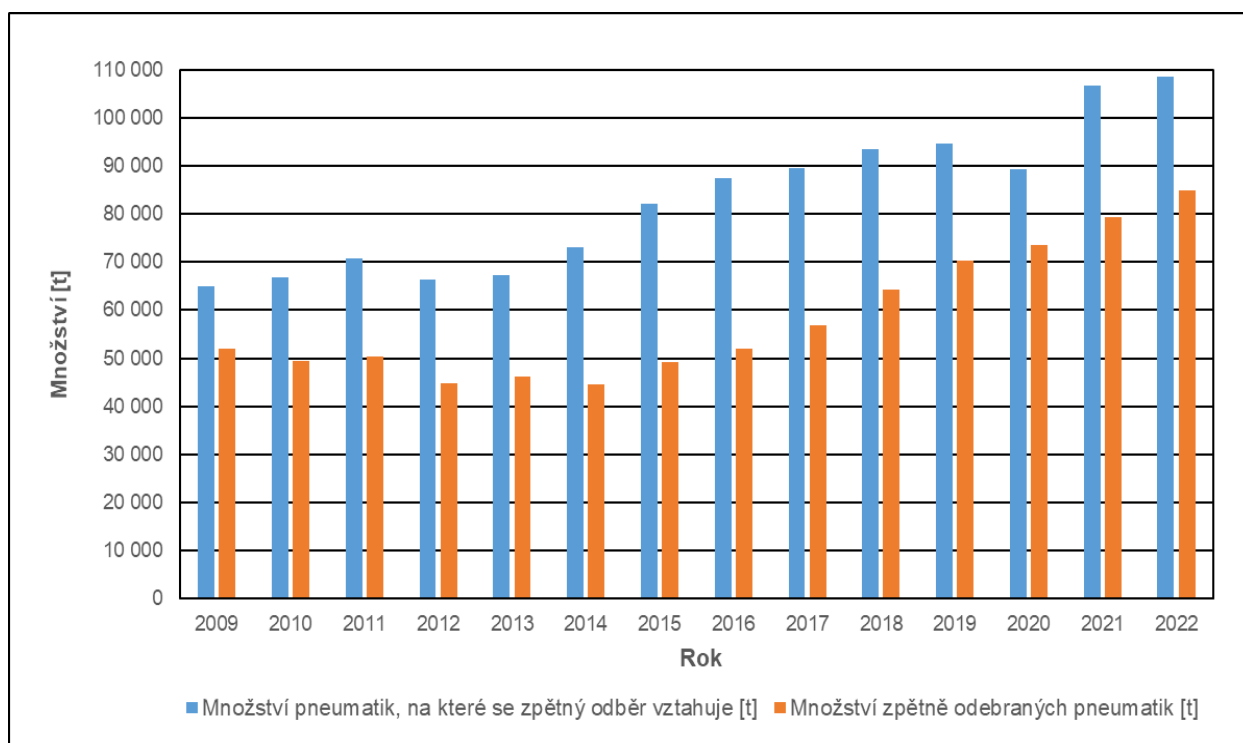
Hlavním zdrojem dat jsou roční zprávy povinných osob, resp. výrobců dle zákona o VUŽ, které jsou zasílány na Ministerstvo životního prostředí vždy do 31. března následujícího kalendářního roku v souladu s § 28 odst. 1 zákona o VUŽ a zpráva kolektivního systému podávaná do 30. června následujícího kalendářního roku v souladu s § 46 odst. 5 zákona o VUŽ. Osobám, které uvádějí pneumatiky na trh, je uložena povinnost zpracovávat roční zprávu o plnění povinnosti zpětného odběru již od roku 2002.

Množství pneumatik, na které se povinnost zpětného odběru vztahuje, po razantním poklesu v roce 2009 (patrně vlivem hospodářské recese) v roce 2010 a 2011 mírně rostlo. Po dalším poklesu v roce 2012 dochází opět k nárůstu množství pneumatik, na které se vztahuje zpětný odběr, a to především z důvodu nárůstu počtu povinných osob, které zasílají roční zprávu. (viz Graf č. 1). Nárůst počtu povinných osob byl pravděpodobně způsoben lepší vymahatelností povinností vztahujících se na povinné osoby v návaznosti na novou legislativu, platnou od 1. ledna 2014. Od ohlašovacího roku 2015 se značně zvýšilo množství pneumatik uvedených na trh a tento nárůst

pokračoval do ohlašovacího roku 2019. V ohlašovacím roce 2020 však došlo k poklesu množství pneumatik uvedených na trh, a to o 5,54 %. Předpokládáme, že k tomuto poklesu došlo v důsledku ekonomických dopadů na základě vládních opatření týkajících se pandemie COVID-19. Byl vyhlášen lockdown, tj. stav kdy byly pro spotřebitele zavřeny obchody, provozovny a další zařízení. Vzhledem k tomu nedocházelo k obvyklým nákupům. V ohlašovacím roce 2021 došlo k výraznému nárůstu množství pneumatik uvedených na trh, což bylo nejpravděpodobněji způsobeno rozvolněním omezení trhu (v souvislosti s pandemií Covid-19), kdy se opět otevřely obchody, provozovny a další zařízení. V důsledku uvedeného výrobci opět zahájili výrobu pneumatik a jejich uvedení na trh. Zlepšila se i ekonomická situace výrobců a prodejců tím, že lidé začali pneumatiky znovu kupovat. V hodnoceném roce 2022 se množství pneumatik uvedených na trh a množství zpětně odebraných pneumatik v České republice rovněž mírně zvýšilo.

V roce 2022 byly zaslány roční zprávy od 107 individuálně plnicích osob a dále 1 roční zpráva provozovatele kolektivního systému ELT Management Company Czech Republic, s.r.o., který v roce 2022 zaslal roční zprávu za 214 povinných osob, které plnily povinnosti prostřednictvím tohoto kolektivního systému. Došlo zde tedy opět k nárůstu osob preferujících kolektivní plnění oproti předcházejícím rokům.

Graf č. 1: Vývoj množství pneumatik uvedených na trh a zpětně odebraných v tunách ve sledovaném období 2009-2022 (stav ke dni 14. 12. 2023)

Zdroj: CENIA

V roce 2022 bylo zpětně odebráno 84 974,95 tun pneumatik z celkového množství 108 681,217 tun, které bylo uvedeno na trh, což představuje 83,6% úroveň zpětného odběru. Meziročně byl zaznamenán nárůst oproti předchozímu roku o 1,7 % (viz Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Souhrnné výsledky zpětného odběru pneumatik v období 2009–2022 v České republice v tunách

Rok	Množství pneumatik, na které se zpětný odběr vztahuje [t]	Množství zpětně odebraných pneumatik [t]	Počet zpráv	Počet PO	Úspěšnost ZOV
2009	65 066,86	51 880,12	59	65	79,7
2010	66 771,00	49 389,00	52	58	74,0
2011	70 672,00	50 342,00	56	59	71,2
2012	66 439,58	44 855,11	62	62	67,5
2013	67 256,97	46 120,25	87	87	68,6
2014	73 084,43	44 606,11	120	145	61,0
2015	82 149,63	49 261,84	140	165	60,0
2016	87 366,00	51 907,38	156	183*	59,4
2017	89 578,57	56 941,24	141	191*	63,6
2018	93 447,62	64 338,71	135	194*	68,9
2019	94 694,49	70 202,08	146	213*	74,1
2020	89 445,54	73 590,42	144	231*	82,3
2021 ****	106 630,82	79 399,77	122	304 ***	81,9
2022	108 681,217	84 974,95	108	321****	83,6

Zdroj: CENIA (do roku 2013 archiv CENIA, roky 2014-2021 ISOH1, od roku 2022 ISOH2)

Poznámky: * Započítána společnost GUMMYLAND s.r.o. – není výrobce.

** Včetně sdružených osob.

*** Včetně osob, za které podával zprávu kolektivní systém ELTMA.

**** Od roku 2021 je hodnocení Úrovně ZOV [%] v souladu s ustanovením § 93 písm. c) zákona o VUŽ (úrovni zpětného odběru odpadních pneumatik podíl vyjádřený v procentech vypočítaný tak, že se celková hmotnost odpadních pneumatik získaných výrobcem pneumatik zpětným odběrem v daném kalendářním roce, vynásobená počtem let, během nichž v rámci tříletého období ukončeného daným rokem uváděl pneumatiky na trh, dělí celkovou hmotností pneumatik, které výrobce uvedl na trh v daném kalendářním roce a v předchozích dvou kalendářních letech a které nebyly vyvezeny nebo dodány do jiného členského státu).

Z ročních zpráv o zpětném odběru pneumatik vyplývá, že v roce 2022 bylo energeticky využito 28,5 % odpadních pneumatik, materiálově bylo využito 65,17 % pneumatik a opětovně použito (protektorováno) bylo 0,21 % pneumatik (viz Tabulka č. 2). Údaje o podílu materiálového a energetického využití odpadních pneumatik mohou být ovlivněny nepřesnou evidencí finálního zpracování pneumatik. Povinné osoby mnohdy neuvádí jako partnera konečného zpracovatele pneumatik, ale pouze přepravce či zprostředkovatele. Tím dochází ke zkreslení informací o skutečném nakládání s pneumatikami.

Od roku 2009 je v Tabulce č. 2 nakládání s pneumatikami vztaženo k základu „celkové množství výrobků, se kterými bylo skutečně nakládáno v daném roce. V tomto množství nejsou započítány tzv. skladové zásoby za předchozí rok (C00), s nimiž bylo nakládáno v daném ohlašovaném roce, a proto

je tento základ nerelevantní. Celkový součet všech způsobů nakládání v příslušném roce tedy nemusí být 100%.

Tabulka č. 2 – Nakládání s pneumatikami v období 2009–2022 v České republice, vztaženo k celkovému množství výrobků, se kterými bylo nakládáno (ke dni 14. 12. 2023)

Komodita / rok	Celkové množství výrobků, se kterými bylo nakládáno [t]	Opětovné použití [%]	Materiálové využití [%]	Energetické využití [%]	Odstranění spalováním D10 [%]	Jiný způsob* [%]	Zůstalo skladem [%]
2009	51 976,04	3,4	14,5	71,8	0,0	8,1	2,2
2010	49 549,54	4,6	12,1	75,1	0,0	8,1	0,1
2011	48 837,42	0,0	29,0	56,4	0,0	11,7	2,8
2012	41 915,03	0,0	35,1	63,3	0,2	0,7	0,8
2013	38 040,47	0,0	24,7	74,7	0,1	0,1	0,5
2014	44 042,68	4,1	28,2	58,9	0,1	7,7	1,0
2015	49 481,25	2,6	32,7	51,1	0,1	7,1	6,5
2016	52 583,68	2,0	40,4	54,8	0,1	0,0	2,7
2017	58 368,20	1,3	49,9	45,7	0,1	1,6	1,5
2018	65 168,83	1,1	64,5	31,9	0,0	0,5	2,0
2019	71 523,340	1,4	48,7	45,9	0,0	0,0	3,9
2020	76 268,347	1,7	59,8	34,6	0,0	0,0	3,9
2021	82 319,95	0,6	62,1	33,2	0,0	0,51	3,5
2022	87 904,77	0,2	65,17	28,5	0,0	1,51	4,6

Zdroj: CENIA (do roku 2013 archiv CENIA. Roky 2014-2021 ISOH1, od roku 2022 ISOH2)

Poznámky: Jiný způsob nakládání – v roce 2009 a 2010 vykazováno jako úprava odpadu na palivo ke konečnému energetickému využití (R1). V roce 2011 „Jiný způsob“ zahrnoval kódy nakládání N3 a N12. Od roku 2012 zahrnuje tento způsob nakládání kódy D2, D8, D9 a N14.

Registr míst zpětného odběru vede MŽP v rámci systému VISOH2,

<https://visoh2.mzp.cz/RegistrMistZO/RegistrMistZOPublic>, společně s mapou míst zpětného odběru: <https://visoh2.mzp.cz/RegistrMistZO/RegistrMistZOPublic/MapaMistZpetOdberu>.

Vlastní mapu míst zpětného odběru vede rovněž provozovatel kolektivního systému ELTMA zde: <https://www.eltma.cz/sberna-mista>.

Informace ke zpětnému odběru pneumatik povinnými osobami

Množství výrobků, na které se zpětný odběr vztahoval v roce 2022, vzrostl o 2 050,4 t oproti roku 2021, na celkové množství 108 681,22 t. Celkem 10 subjektů nesplnilo zákonem o VUŽ stanovenou úroveň zpětného odběru výrobků (tj. zákonem stanovených 80 %). 3 výrobci pneumatik, kteří

nesplnili povinnost nemohli splnit zákonný limit, protože na trh uvedli nulové množství pneumatik a neprovedli žádný zpětný odběr. Tito 3 výrobci zaslali tzv. „nulové hlášení“. Celkově splnilo zákonný limit minimálního zpětného odběru 97,8 % výrobců pneumatik. Souhrnně Česká republika splnila v roce 2022 zákonný limit a dosáhla 83,6 % míry zpětného odběru pneumatik. Úroveň zpětného odběru oproti roku 2021 vzrostla o 1,7 % ¹.

Kontrolní činnost (2022)

Kontrolním orgánem plnění zákonných povinností zpětného odběru je Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP). V roce 2022 proběhlo 55 kontrol ze strany ČIŽP v oblasti zpětného odběru pneumatik. Byly hlášeny podněty na nefunkčnost míst zpětného odběru pneumatik a možný freeriding vybraných výrobků. Prošetřeno bylo 15 podnětů ze strany veřejnosti. 11 z těchto podnětů upozorňovalo na problémy při odevzdávání pneumatik na místech zpětného odběru. Jednalo se o místa zpětného odběru zřízená individuálně plnicími výrobci (autoservisy a pneuservisy), ale také o místa zpětného odběru zřízená kolektivním systémem ELTMA. Uloženy byly pokuty povinným osobám za nezřízení dostatečné sběrné sítě míst zpětného odběru a za zpoplatnění zpětného odběru pneumatik. To je v rozporu se základním principem zpětného odběru, který má být pro konečného uživatele bezplatný. Česká obchodní inspekce během roku 2022 prováděla kontroly odděleného uvádění nákladů na zpětný odběr použitých pneumatik, zpracování a využití odpadních pneumatik.

¹ Od roku 2021 je hodnocení „Úrovně ZOV [%]“ v souladu s ustanovením § 93 písm. c) zákona o VUŽ. Proto nelze přímo srovnávat tuto hodnotu s lety před 2021. Dané srovnání lze provést až v příštích letech, kdy, již bude úroveň počítána taktéž novým, výše specifikovaným způsobem.